

RECEP KARAATLI
(15.05.1966-14.03.2004)
-Hayatı ve Çalışmaları-

Yard. Doç. Dr. Hikmet KORAS*

*“Gittin amma ki kodun hasret ile cânı bile
İstemem sensiz olan sohbet-i yârını bile”*

Pek değerli arkadaşım, can dostum Yard. Doç. Dr. Recep Karaatlı Bey’in kaybı; ailesi, yakınları ve biz mesai arkadaşlarını acı ve kedere boğmuştur. Allah’ın rahmeti üzerine olsun.

Vefatının üzerinden aylar geçmiş olmasına rağmen üzüntümüz hiç eksilmedi, ilk günkü tazeliğini korumaktadır.

“Türklük Bilimi Araştırmaları” dergisi, benden, onun için bir özgeçmiş yazmamı istediğinde çok müteessir oldum. Aynı ülküyü paylaştığımız ve aynı düşüncede olduğumuz için kısa sürede kaynaşmıştık. Onunla gece gündüz her fırsatta birlikte çalışıyorduk. Ortak çalışmalarımız ve ortak projelerimiz vardı. Benim yaptığım bütün çalışmalardan o haberdardı ve onun yaptığı bütün çalışmaları ben biliyordum. Yapacağı veya yapmayı düşündüğü her neyse ilk önce gelir bana açardı. Ben de yapmayı düşündüğüm veya yaptığım şeyleri onunla paylaşırdım. Bu kadar yakın, arkadaş kelimesi ile ifade edemeyeceğim dostum için böyle bir vazife üstlenmenin ne kadar acı ve zor bir iş olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum.

15. 05. 1966 tarihinde Niğde’ye bağlı Dikilitaş kasabasında doğdu. Babasının işi gereği ailesi Ankara’ya taşınca ilk ve orta öğrenimini Ankara’da yaptı. Çocukluk ve gençlik yılları Ankara’da geçti.

12 Eylül 1980 öncesi yaşanan olaylar onun da orta öğrenimini yaptığı yıllardır. Gözleri önünde cereyan eden olaylar ve şahit oldukları; ağabeylerinin yaşadıkları, onların fikirleri ve okudukları eserler, onun da

* Niğde Ün. Fen-Ed. Fak. TDE Böl. NİĞDE; hikmetkoras@hotmail.com

kafasında aynı dünya görüşü ve fikirlerin şekillenmesine sebep oldu. Beslendiği bu fikirler ve aldığı terbiye onu bir mücadele adımı olarak yoğurdu. Okul hayatındaki arkadaşları ve okul dışındaki çevresi vatan, millet, memleket gibi ulvi duygularla yetişmesini sağladı.

1986 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde yüksek öğrenime başladı. Burada okuduğu dersler ve öğrendiği gerçekler hayatı boyunca mücadelesini vereceği bir kutsal davanın yolunu çizdi. İyi bir Türk Milliyetçisi ve sağlam bir Türkçü olan Karaatlı inandığı davaya en iyi hizmetin bir kültür adamı olarak yapılacağını anladı ve kendisini buna adadı.

1990 yılında okumakta olduğu fakülteden mezun oldu. İlk tayin yeri olan Diyarbakır ili merkez ilçesi Atatürk Lisesine hiç düşünmeden gözü kapalı gitti. Onun için İstanbul veya Niğde neyse, Diyarbakır ve Hakkari de oydu. Göreve başladıktan kısa bir süre sonra müdür yardımcısı oldu. O, gitti her yerde varlığını hissettiren, fikirleri, çalışma disiplini ve gayretiyle öne çıkan bir insandı. Diyarbakır, onun hayatında, ilk göreve başladığı yer olması sebebiyle çok önemliydi. Her fırsatta sık sık Diyarbakır ve oradaki yaşadıklarını anlatırdı.

1992 yılında, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisansa başladığı için, Malatya ili merkez ilçesinde Hanımın Çiftliği İlköğretim Okuluna tayin oldu. Burada yüksek lisans yaparken, Tokat Gazeosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünce açılan Araştırma görevliliği sınavını kazanarak, 22. 09. 1993 tarihinde göreve başladı. Göreve başladıktan kısa bir süre sonra 13. 12. 1993 - 13. 09. 1994 tarihleri arasında Amasya ve Ağrı/Doğubeyazıt'da Askerlik görevini yaptı. Bu görevi yaparken bazı Askeri operasyonlara katıldığını zaman zaman bahsedirdi.

16. 07. 1996 tarihinde, Prof. Dr. Recep Toparlı, danışmanlığında “**Yahya Bin El-Hacc Mustafa El Bursevi Envâru'l-Kulûb**” konulu başlıklı çalışmayla yüksek lisansını tamamladı ve Türk Dili bilim dalında bilim uzmanı unvanını aldı. Yüksek lisans yaptığı yıllarda kendisinden en çok etkilendiği ve sık sık bahsettiği kişi Prof Dr. Gürer Gülsevin idi. Yapmakta olduğu ve yapacağı çalışmalar için hocası Recep Toparlı'ya ulaşamadığı zaman Sayın Gürer gülsevin'i arardı.

Hemen arkasından Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında doktora yapmaya başladı. Doktora yaptığı dönem ve Erzurum'a gidiş gelişleri de onun unutamadıkları hatıralarla doluydu. Bu vesileyle hep hoca öğrenci ilişkisinin nasıl olması gerektiğinden bahseder; “Hoca ikinci babadır” derdi. Yüksek lisansı biter bitmez, hocası Recep Toparlı'nın kendisini Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne gönderdiğini, onun

sayesinde bütün kapıların açıldığını söyler, her fırsatta hocasına dua ederdi.

16. 08. 1999 tarihinde yine Prof. Dr. Recep Toparlı danışmanlığında **“Leta'ifu'l-Kudsiyye (Giriş-Transkripsiyonlu Metin, Gramatikal Dizin)”** konu-başlıklı çalışma ile doktorasını tamamladı ve doktor unvanını aldı. Bu tez, sahasında yapılmış en ciddi çalışmalardan biridir. Kendisi bu tezdten hareketle mesai arkadaşı Hanefi Vural Beyle bir Eski Anadolu Türkçesi Grameri hazırlamaya başlamıştı. Çalışmaya Niğde’de devam ederken kendisi ile pek çok hususta tartıştık. Zaman zaman yazdığı bölümleri okutur ve benim bu konudaki fikrimi sorardı. Kendi ifadesine göre bu kitap Eski Anadolu Türkçesi konusunda başka kaynağa ihtiyaç hissettirmeyecek kadar dolu bir çalışma idi. Bu çalışmayı yapma fikri doktora tezi çalışma safhasında doğmuştu. Tezi çalışırken yaşadığı sıkıntılar, aradıkları, bulamadıkları, gördüğü yanlışlar yazmakta olduğu kitap için ilham kaynağı olmuştu.

30.01.2001 tarihinde Niğde Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Yardımcı Doçent Doktor olarak atanana kadar Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Doktor Araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam etti.

2001 yılında benim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bir üniversiteye 39. maddeye göre gitmem gündemdediydi. Hemşerisi ve aile dostu olan Merhum Mehmet KARACA kendisinden bahsetti ve bizim fakültemize, bizim bölümümüze Recep KARAATLI adında birisinin gelmek istediğini, gelip gelmemesi konusunda benim görüşlerimi sordu. Ben seve seve kabul ettim. Bana cep telefonu numarasını verdi ve kendisi ile görüşmemi istedi. Rahmetli Recep KARAATLI ile ilk tanışmamız telefonda oldu.

O, Niğde Üniversitesinde göreve başlamadan ben Kıbrıs’a gittim. Fazla oda olmadığı için benim kullandığım odayı yeni gelecek olan arkadaşına vereceklerini söylediler. Özel eşyalarımı boşaltarak odayı arkadaşına bıraktım. Çalıştırmakta olduğum lisans ve yüksek lisans tezlerinin danışmanlığı ile derslerimi o üstlenecekti.

Dostluğumuz ve yakınlığımız, ben Kıbrıs’tan döndükten sonra başladı. 23.03.2001 tarihinde öğretim üyeliği yanında, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür Yardımcılığı görevini de üstlenmişti. En küçük bir sıkıntımızda onun yanına koşturuyorduk. O da hiç bıkmadan usanmadan herkesin yardımına koşmaya çalışıyordu.

19.10.2002 Tarihinde Fen-Edebiyat Fakültesinde Dekan yardımcılığı görevine atanmıştı. Hem fakültenin bütün işleriyle uğraşiyor,

hem derslere giriyor, hem ilmi çalışmalar yapıyor, aynı zamanda da yabancı dil çalışıyordu. Bunların yanında Niğde Üniversitesi Vakfı ve Niğde Türk Ocağı Yönetim Kurulu üyeliği ve Türk Eğitim-sen üst kurul delegeliği görevlerini de yürütüyordu. Bütün bu görevleri aksatmadan yapmak için koşuşturur dururdu.

Bütün bu çalışmaları arasında “babacık” diye hitap ettiği çocuklarını hiç ihmal etmez, sabah hepsini tek tek okullarına bırakır, akşam gider ve okullarından alırdı. Çocuklarına ve ailesine düşkünlüğünü her fırsatta dile getirirdi. Onlardan birinin başı ağrısa onu gelir bizimle paylaşarak üzülürdü. Eşi ve çocuklarının doğum günlerini, anneler ve sevgililer gibi özel günleri hiç unutmazdı. Hatta bir seferinde eşinin doğum gününü kutlamak için çalıştığı okula bir kucak dolusu çiçek göndermişti, bu durum arkadaşları arasında epey şaka konusu yapılmıştı.

Araştırma görevliliğine başladığı andan ölümüne kadar çok çalıştığını verdiği eserlerinden anlıyoruz. Kendisinin ilk kitabı, bana çok az bahsettiği, mesai arkadaşı Hanefi Vural Beyle birlikte hazırladıkları “Çağatay Türkçesi ve Örnek Metinler” adlı eseridir. Ders notu mahiyetinde olan bu kitap Gaziosmanpaşa Üniversitesi tarafından ders notu olarak 1998 yılında basılmış. Çalışma, İçindekiler, Önsöz, Kısaltmalar, Giriş, Dipnotlar, Gramer Özellikleri, Örnek Metinler, Kaynaklar, Sözlük ve Orijinal Metinler bölümlerinden oluşmaktadır.

Çalışmanın Önsöz’ünde, eserin ihtiyaçtan dolayı bir ders notu olarak hazırlandığı özellikle vurgulanmış; çalışmada eserleri incelenen şahısların Çağatay Türkçesi ve Edebiyatının Klasik devrin Başlangıcı, Klasik Çağatay Devri ve Klasik Devrin Devamı Olarak adlandırılan dönem şairlerinden seçildiği belirtilmiş, çalışma hakkında özet bir bilgi sunulmuştur.

Giriş bölümünün “Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı” alt başlığında, Çağatay kelimesinin nasıl ortaya çıktığı ve neyi ifade ettiği, Çağatay Türkçesinin ne zaman nasıl ortaya çıktığı, bilim adamlarının Çağatay Türkçesi derken neyi kastettikleri, Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı ifadesinin geniş olarak anlamı ve bu tarihi yazı dilinin kullanıldığı coğrafya anlatılmış. “Çağatay Türkçesi ve Edebiyatının Devreleri” alt başlığında ise Çağatay Türkçesinin devirleri, bu devirlerdeki şairler, devirlerin ayrılması ve isimlendirilmesi konusunda bilim adamlarının farklı görüşleri geniş olarak verilmiş.

Dipnotlar sayfa altına verilmediği için kullanılan bütün dipnotlar toplu halde ayrı bir bölüm halinde verilmiş.

Çağatay Türkçesinin Gramer Yapısı bölümünün “İsim” alt başlığında, isimlerle isim çekim ekleri; (çokluk, iyelik, hal ekleri);

“Zamir” alt başlığında zamirler ve zamir çeşitleri; “Zarf” alt başlığında zarf çeşitleri; “Sıfat” alt başlığında sıfat çeşitleri; “Partisipler” alt başlığında sıfat-fiil ekleri; “Gerundiumlar” alt başlığında zarf-fiil ekleri; “Edatlar” alt başlığında bağlama, “son çekim ve ünlem edatları” ele alınmıştır. “Fiil” alt başlığında fiil çekiminde kullanılan şahıs ekleri, şekil ve zaman ekleri, fiil çekimleri, birleşik ve bildirme kipi çekimlerinin ele alındığını görüyoruz.

Nevâî, Gedâî, Sekkâkî, Ubeydullh Han ve Lutfî gibi şâirlerin divanlarından titizlikle seçilmiş şiirlerle Şecere-i Türk'ten alınmış metinler taranskripsiyon alfabesi ile çevrilerek “Örnek Metinler” bölümünde verilmiş. Örnek olarak verilen her şiirin, şâirin hangi eserinden alındığı belirtilerek, eserin hangi kütüphanede ve hangi numarada kayıtlı olduğu, okuyucu veya kitabı kullanacak olan kişi için özellikle belirtilmiş.

“Kaynakça” bölümünde 43 tane eser adı zikredilmekte. Eserin basıldığı yıl göz önüne alındığında, Türkiye’de Çağatay sahası ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunu burada görüyoruz.

“Sözlük” bölümünde, madde başı olan kelimeler transkripsiyon alfabesi ile yazılarak; Türkçe olmayan kelimelerin kökenleri belirtilmiş ve kelimelerin özellikle şiirdeki anlamları verilmiş.

“Orijinal Metinler” bölümünde, çalışmaya konu edilen eserlerin büyük bir kısmı matbu Arap harfleri ile birkaç sayfası da orijinal metnin fotokopisi olarak verilmiş.

“Gramer Özellikleri” bölümü, “Şekil Bilgisi” alt başlığında İsim, Zamir, Zarf, Sıfat; Partisipler, Gerundiumlar, Edatlar ve Fiil konuları işlenmiş.

“Ahmet Yesevî'nin Dili” başlıklı çalışma, “Yesevî'nin Ölümünün 900. Yılı münasebetiyle Gaziosmanpaşa Üniversitesinin 1998 yılında düzenlediği etkinliklerde sunulan bir tebliğdir. Tebliğde, Hoca Ahmet Yesevî'nin eserini verdiği dönem, bu dönemle ilgili farklı isimlendirmeler, Yesevî'nin eserinin, kendi yazdığı nüshasının elde olmamasından kaynaklanan karışıklıklar, eserlerinde kullandığı farklı mahlaslar ve bundan kaynaklanan sıkıntılar dile getirilmiş, bu konudaki farklı görüşler belirtilerek, Yesevî'nin, İslâmî yeni kabul etmekten kaynaklanan dildeki Arapça ve Farsça kelime istilasından fazla etkilenmediği; dini terimlerin bile Türkçe karşılıklarını kullandığı ve bu unsurları Türkçe içinde eritmeyi başardığı ifade edilerek, bu hususun onun bütün Türk illerinde tanınmasında ve sevilmesinde etkili olduğu vurgulanmıştır.

Bir diğer çalışması, “Kardeş Ağızlar Türk Lehçe ve Şiveleri Dergisi” 3. sayısında 1997’de yayınlanan, “Gizli Çiçek” başlıklı kitap tanıtma yazısıdır. Söz konusu kitap (Gizli Çiçek Sanat ve Edebiyat yazıları), 162 sayfa olup 1996 yılında Samsun’da basılmıştır. Gizli Çiçek, Prof. Dr. Maarife Hacıyeva ve Şahin Köktürk’ün kaleme aldıkları ve çeşitli dergilerde yayınlanmış veya yayınlanmamış yirmi bir yazının bir araya getirilmesiyle oluşmuş bir kitap. Karaatlı, kitabı oluşturan bu yirmi bir yazıyı tek tek ele almış ve değerlendirmiş.

“Kazakistan’ın Dünyaya Açılan Penceresi Abay (İbrahim) Kunanbay” başlıklı yazı, Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisinin 250. sayısında (Mürüvvet Molu Armağanı’nda) yayınlanmış. Bu yazı, Kunanbay biyografisi diyebileceğimiz bir makale. Yazının girişindeki, yukarda bahsettiğim kendisi ile ilgili hükümlere delil teşkil edecek şu sözü alıyorum. “... karşılıklı olarak eserler tercüme edilmeli, kardeş cumhuriyetlerden gelecek öğrencilere eğitim ve öğretim imkanları sağlanmalı ve toplumlari derinden etkileyen, onlara yön veren ünlü kişi ve kişiliklerin ve eserlerinin diğer cumhuriyetlere tanıtılması yönünde çalışmalar yapılmalıdır.” Merhum Karaatlı’nın Türk Dünyası için yapılmasını düşündüğü en doğru şeyi bu makalesinde yapmaya çalıştığını görüyoruz. Kazakistan’ın büyük şairi Kunanbay’ı, “Kazakistan’ın Dünyaya açılan penceresi” diye tavsif eder. Bizim de bu pencereden Kazakistan’a bakmamızı ve 59 yıllık hayatına 200’e yakın şiir, üç destan ve 45 düz yazı ile bir çok çeviriyi sığdıran bu büyük Türkçü şairi tanımamızı ister. Bu çalışması, onun Türkiye dışındaki Türkler ve Çağdaş Türk Lehçeleri ile olan yakın ilgisinin bir ürünü idi.

Tokat Kültür Araştırma Dergisi’nin 13. sayısında yayınlanan “Yabancı Dillerin Hayatımıza ve Tokat İnsanına Yansımasına Bir Bakış” makalesi, 02. 05. 1997 tarihinde, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde verdiği bir seminerdir. Karaatlı, bu yazısında bir önceki nesille bu günkü nesli karşılaştırıp, “action man, süper ninja, şhera, power rangers, he man, hot şhot basketball set, magic guitar, musical box, pro action football set, the magic drawing board” kelimelerini vererek çocuklarımızın oynadıkları oyun ve oyuncaklarla nasıl yetiştiğini, hayallerini süsleyen kahramanları, bunun getireceği meşum akıbeta parmak basar. Yine; Amica, Auto Show, Benissimo, Blu Jean, Capital, Cosmopolitan, Country Homes, Fast Break, Focus, Hey Girl, Naturel, Oscar Tv, Outdoor, Pivot, Popsi, Tv Guide, Votre Beaute, Yoyo, gibi dergi, talk show, Clip’s, Eko Finish, Eko Start, Greatest Hits By Year, Klas Magazin, Life Style, Magazin Forever vs televizyon programlarının isimlerini vererek, bu yozlaşmanın büyüklerde ve aydınlar arasındaki yansımasına işaret eder. Bunların yanında Türkçenin yapısına uymayan Kanal D, Kanal E, Kanal 6, Kanal 7 gibi isimlendirmelere dikkat çeker ve

bunun ticarethane isimlendirmelerindeki etkisi üzerinde durur. Yazı “At Üsküdar’ı geçmek üzeredir.” cümlesiyle biter. Bu Türkçenin şu anda içinde bulunduğu durumu tespit eden yerinde bir ifadedir.

“Yabancı Dillerin Hayatımıza ve Tokat İlindeki İnsanlara Yansımalarına Bir Bakış” makalesi yayınlandığı zaman, şarküteri kelimesinin anlamından rahatsız olan bir esnafın okula kadar gelerek, “Ben domuz eti satmıyorum hocam, siz niçin dergide böyle yazdınız?” diye sızlandığını sürekli anlatır; bu konuda sürekli yazılar yazarak Türkçe hususunda insanlarımızın aydınlatılması gerektiğini söylerdi. Kendisi aynı zamanda bir Türkçe aşığı idi. Radyo, televizyon ve program isimlerinin, esnaf tabelalarının yabancı kelimelerden oluşması onu çok rahatsız etmekteydi. Bunu sık sık gündeme getirir, bu konuda ortak bir çalışma yapmamız gerektiğini hatırlatırdı. Yaşadığımız son Ramazan ayında Türk Ocağının “Ramazan Sohbetleri” programında haftada bir günü dil ve edebiyat sohbetlerine ayırmıştık. O, “İmlanın Önemi” ni konu olarak seçmişti. Kendi öğrencilerimiz ve Türk Ocağının müdavimleri ile bir Ramazan gecesini bu konuda sohbet ederek geçirmiştik.

TDAY Belletenin 1999 yılında yayınlanan “Türkçe Bir Segirname” adlı çalışması onun dilinden düşürmediği, en çok bahsettiği çalışması idi. Çünkü Belleten yılda bir kez çıkan, herkesin itibar ettiği, herkesin de kolay kolay çalışmasının yayınlanmadığı bir dergi idi. Bütün bunlardan bahsederken hocası Prof. Dr. Recep Toparlı’yı hiç dilinden düşürmez, ona danışmadan hiçbir işe girişmezdi.

“Türkçe Bir Segir-name” başlıklı makale, miladi 1679 yılında kaleme alınan ve müellifi belli olmayan bir eserin dil incelemesi ve grammatikal dizinidir. Eser, çeşitli yönlerdeki insan merakının ortaya çıkardığı ilm-i sima, ilm-i kıyafet, ilm-i ihtilaç gibi bilim dalları örnekler verilerek başlar. Bu şekilde ortaya çıktığı belirtilen segir-namenin vücudumuzun segriyen herhangi bir yerinin neyi ifade ettiğinin ele alındığı bir ilim dalı olduğu vurgulanarak devam eder. Segir-nameler üzerine yapılan çalışmaların verildiği, “Segir-nameler Üzerine Yapılan Çalışmalar” makalenin birinci bölümünü, “Segir-name’de İfadesini Bulanlar” başlığı, yazarı belli olmayan söz konusu Segir-namenin tanıtıldığı ikinci bölümü, “Metin” başlığıyla, söz konusu segir-namenin transkripsiyon alfabesi ile çevrilmiş yazısı üçüncü bölümü oluşturur. Dördüncü bölüm olan “Yazılış Özellikleri” eserin imlasının anlatıldığı; “Şekil Özellikleri” eserin özet gramerinin verildiği beşinci, eserde geçen kelimelerin verildiği “Grammatikal Dizin” bölümü, eserin altıncı, “Bibliyografya” yedinci bölümünü oluşturur.

“Giden Sadece Kelimeler mi” başlıklı makalesi, yine Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi 275. sayısı, Kasım 2000’de yayınlanan, Türkçenin

bu günkü meseleleri ile ilgili bir makalesidir. Bu makalede, dildeki kelimelerle kültür arasındaki yakın ilişki dile getirilerek, teknoloji ile birlikte evimize giren aletler, bunlarla gelen yeni kelimeler, bunların hayatımızda son verdiği bizim için hayati önemi olan Türkçe kelimeler; bu durumun millet hayatındaki tahribatı anlatılır. Bu durumu abartılı bulanlar için, Arapça ve Farsça ile çok geç dönemde Fransızca kelimelerin dilimizi istila ettiğini belirterek, tarihin yine tekerrür ettiğini bu gün de dilimizi İngilizce kelimelerin istila etmekte olduğu gerçeğini hatırlatır.

Bu çalışmalarının yanında, basılmamış, fakat 1994 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde seminer olarak verilmiş “Dünya Dilleri ve Türk Dili” konulu bir semineri vardır. Bu yazıda hepimizin bildiği Türkçenin bilinen ilk günden bu güne kadar olan macerasını, köken ve yapı olarak özelliklerini; aynı kökenden geldiği iddia edilen diğer dillerle olan benzerliklerini; farklı yapıdaki diğer dilleri ve özelliklerini, kendi üslubuyla anlatır.

Hem yüksek lisans hem de doktora tez danışmanı ve hocası Recep TOPARLI ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinden mesai arkadaşı Yard. Doç. Dr. Hanefi VURAL ile birlikte hazırladıkları “Kıpçak Türkçesi Sözlüğü” nün basılması kararı çıktığında çocuklar gibi sevinmişti. Düzeltmeleri nasıl bir heyecanla yaptığını anlatamam. Hele kitap basıldığı zamanki heyecanı anlatılamaz. Bana verdiği kitabı henüz imzalamamıştı. Belki birisi gelirse onu veririm, seninle her zaman beraberiz demişti. İmzalamak kısmet olmadı.

Bu sözlük Eski Kıpçak Türkçesi konusundaki eksikliği dolduran çok güzel bir çalışmaydı. Başta Codex Comanicus olmak üzere sahayla ilgili 13 eser tek tek taranmış, hiçbir şey unutulmamıştı. On yedi sayfası Romen rakamıyla numaralandırılmış eser toplam 355 sayfadan oluşmakta. Eserin sağ alt köşesindeki “ Türkiye Cumhuriyetinin 80. Yılı” ibaresinden eserin Cumhuriyetin 80. kuruluş yılına ithafen basıldığını anlıyoruz. Çalışma, Ahmet Bican Ercilasun tarafından incelenerek, Türk Dil Kurumu tarafından 2003 yılında, büyük boy olarak basılmış.

“Sözlük Hazırlanırken Baş Vurulan Kaynaklar”, “Sözlük Hazırlanırken Göz Önünde Bulundurulmuş Esaslar”, “Kısaltmalar”, “Bibliyografya” ana başlıklarının bulunduğu bölümün Romen rakamıyla; “Sözlük” ana başlığından oluşan kısmın normal rakamlarla numaralandırılmış olmasından eserin, giriş ve Sözlük gibi iki ana bölüme ayrıldığını söyleyebiliriz. “Sözlük Hazırlanırken Baş Vurulan Kaynaklar” ana başlığının altında, “Sözlükler ve Gramer Kitapları”, “Fıkıh Kitapları”, “Okçulukla İlgili Kitap”, “Atlar ve Atçılıkla İlgili Kitaplar” ve “Edebî Eserler” şeklinde tasnif edilen eserler, alt

başlıklarşeklinde verilerek; taranmış olan eserlerin, nerede, kim tarafından, hangi dilde yazıldığı, tercüme mi telif mi olduğu, eser üzerinde kimlerin çalıştığı ve eserin şu anda nerede olduğu detaylı bir şekilde anlatılmış.

İkinci ve üçüncü bölümde sözlüğü kullanacak olan kişiler için, kılavuz sayılabilecek bilgiler verilmiş. Bibliyografya bölümünde ise tam elli bir eserin ismi var.

Sözlük bölümünde; madde başı olan her kelime geçtiği metindeki şekline sadık kalınarak transkripsiyon alfabesi ile verilmiş; karşısında, kelime Türkçe değilse önce kökeni; ardından kelimenin anlamı/anlamları, daha sonra parantez içinde kelimenin hangi eser/eserlerde geçtiği kısaltma şeklinde belirtilmiş. Birbirinden ayrı anlamları olan sesteş kelimelerin ayrı ayrı madde başı olarak verildiğini görüyoruz.

Niğdeli olması sebebiyle Niğde'yi çok seviyordu. Kardeş şehir ilan edildiği için Yunanistan'daki bir belediye, Niğde'den belediyenin oluşturacağı bir heyeti davet etmişti. Heyetin içinde o da vardı. Bunu öğrenir öğrenmez hemen yanıma geldi. Benim Karamanlıca ile ilgilendiğimi biliyordu. Bana, "Ne yapabiliriz, orada neleri araştırayım, hangi eserleri istersin?" gibi sorular sordu ve uzun uzun konuştuk. Büyük bir heyecanla gitti. Orada konuştuğumuz meseleyle ilgili umduğunu bulamamıştı ama bir eser elde etmişti. Döner dönmez benden Karamanlıca eseri okumak için Grek alfabesini istedi. Kitabın bir kaç sayfasını birlikte okumaya çalıştık. Çok hoşuna gitmişti. Hatta orada, kaldıkları yerin yakınında bir Gagavuz köyü olduğunu söylemişler fakat gitmeye fırsatı olmamıştı. Bunu hep üzümlere anlattı.

Dedelerinin yaşadığı yerleri görmüş ve büyük bir haz duymuştu. Bütün bunları günlerce heyecanla anlattı durdu. Selanik'teki Türkler Karaman'dan gittiği için bazen bana hemşerim derdi. Fırsat bulduğumuz ilk yazda Karaman'a birlikte gidecektik. Dedelerinin yurdu olarak gördüğü için Karaman'ı görmeyi çok istiyordu.

Her şeyle çok ilgiliydi. Yeni YÖK tasarısı gündemde iken Türk Eğitim-sen Ankara'dan çağırılmıştı. Gideceği akşam oturup uzun uzun konuştuk. Bana, "Ne istiyorsan söyle." diyordu. Söylediklerimi not aldı. Hep, "Şu yabancı dili aşmalıyız." diyordu. Bunu sadece kendisini düşünerek söylemiyordu. Niğde'yi, Niğde Üniversitesini, Üniversitedeki bütün arkadaşları düşünerek söylüyordu. Birlikte çalıştığımız arkadaşlardan ümitsizliğe kapılanlar olmuştu. Bölüm başkanımızın da olduğu bir sohbet "Bu yabancı dili geçemezsek, rahmetli iyi bir Yardımcı doçenti." derler demişti.

Üniversitemizdeki en büyük sıkıntının Araştırma Görevlileri ve Yardımcı Doçentler için yabancı dil olduğunu söyler dururdu. Fakülte dekanımız veya üniversitemizin rektörü ile bir görüşme fırsatı olduğunda hep bu meseleyi gündeme getirirdi. Sonunda Rektör Prof. Dr. Ferhat Ecer, gönüllü olan herkesi ODTÜ'ye yabancı dil kursuna gönderelim diye söz vermişti. Bunları heyecanla anlattı. Acaba böyle bir durumda kaç kişi gider diye herkesle tek tek görüştük, kamuoyu oluşturduk. Vefatından birkaç gün önce, ÜDS'ye iki gün erken gideceğini, ODTÜ'de bu konu ile ilgili görüşme yapacağını, Sayın Rektörün bu konuda kendisini görevlendirdiğini söylemişti.

Önceki sınavlara birlikte gitmiştik. Bu sefer ayrı gidecektik. Bana, “Arabayla gelin, bir kişilik boş yer bırakın, dönüşte beraber oluruz.” demişti. Birlikte yolculuktan büyük bir keyif alıyordu. Bana sık sık şakalar yapar, sonra da “Ya, nazımız sana geçiyor, sakın alınma.” derdi.

Benden üç yaş küçük olmasına rağmen zaman zaman bana ihtiyar diye takılırdı. Bir seferinde evimizi ziyarete gelmişti. Büyük oğlum Alperen'i görünce şaşırılmış, eşine “Ya Hikmet Bey bu kadar ihtiyar olamaz.” demişti. Eşi “Senin kızın da ondan bir yaş küçük Recep.” deyince, “Ya benim kızım daha küçük.” demişti. İhtiyarlığı kendisine hiç yakıştıramıyordu.

Üniversitelerimizin Sokrates Erasmus programına dahil olması gündemde idi ve bu program gereğince ders müfredatları yeniden hazırlanıyordu. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün müfredatlarını o yazıyordu. İki hafta boyunca sürekli bu işle uğraştı. Zaman zaman beni de yanına çağırdı, ben okudum, o yazdı. Sonunda tamamladık. Bu program gereğince üniversitemizin internet sitesine konacak özgeçmişler hazırlanıyordu. Kendisininkini hazırlayınca hemen telefon ederek odama geldi. Heyecanla oturdu ve benimkini de yazdı. Kendisi fotoğraf olarak, Selanik'te çekindiği bir fotoğrafı koymuştu. “Hikmetçğim, bu fotoğraf Avrupa'da çekildi. Beni Avrupa Birliğine alırlar, ama senin için aynı şeyi diyemem.” diye takılıyordu. Benim için, siteye konacak bir fotoğraf çektirmek üzere bölüm başkanımız Sayın Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat'ın odasına gittik. Bana söylediklerini orada da tekrar etti. Biz fotoğraf çekinirken o da çekindi. Çekindiği fotoğrafta gözleri sanki boşluğa bakıyordu. Bunu öldükten sonra fark ettik. Bu onun ölümünden üç gün önce çekilmiş son fotoğrafı idi.

Bu elim olaydan iki gün önce eşi ve en küçük çocuğunu Konya'ya göndermişti. Diğer çocuklarının okulu olduğu için onlar yanındaydı. Son iki gün onlarla birlikte olduğu için beraber çalışmadık. 14 Mart Pazar günü, ben okulda İngilizce çalışıyordum. Zehirlendiğini söylediler, hemen hastaneye koştum, hastanede öldüğünü haber aldığım da

inanamadım, şaka zannettim. Fakat ölümü gerçektir. Hazırladığımız sınava tam bir hafta vardı. Hepimiz, bütün mesai arkadaşları ve tanıdıkları şaşkıncı. Her konuda kılı kırk yaracak kadar titiz olan Recep Karaatlı nasıl olur da şofben zehirlenmesinden ölür. Kimseler inanmadı.

Cenaze töreni mahşeri bir kalabalıkla yapıldı. Sevenleri, Niğde ve Tokat'taki mesâî arkadaşları, hocası, yakınları, herkes Türk bayrağına sarılmış tabutunu omuzlar üzerinde tekbir sesleriyle mezarlığa götürdük. Soğuk bir bahar gününde doğduğu şehrin toprağını kucakladı.

“Küllî nefsin zâigatün mevt”, “İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciûn.” O, geldiği yere geri döndü. Ölümün nerede, nasıl ve ne zaman olacağı belli değildir. Bizler onun şehid olduğuna inanıyoruz. Allah da öyle kabul etsin. Allah'ın izniyle Yahya Kemal'in mısralarında belirttiği atmosferde yaşıyordu:

“Ölüm âsûde bahar ülkesidir bir rinde;
Gönlü her yerde buhurdan gibi yıllarca tüter.
Ve serin serviler altında kalan kabrinde
Her seher bir gül açar; her gece bir bülbül öter.”

Ne zaman kapımın önünden hızlıca geçen birisi olursa hemen kalbim çarpar. Ne zaman telefonum çalsa “Hikmet geliyor, çayımızı hazırla.” sesini duyacağımı zannederim.

Biz onu çok seviyorduk, herkes onu çok seviyordu; kimseyle kırgın ve küskün değildi. Çalışması, gayreti, titizliği, herkese yakınlığı ve sevgisi; hepimiz için bir örnek davranış oldu. Eksikliğini hep hissedeceğiz Allah kederli ailesine ve yakınlarına sabır versin.

Recep, seni hep özleyeceğiz...